

BIBLIJSKI ZNANSTVENI KONGRESI U LJUBLJANI – SLOVENIJA

Nikola HOHNJEC, Zagreb

Od 12. do 20. srpnja u Ljubljani na Pravnom i Teološkom fakultetu održan je 19. međukonfesionalni kongres Međunarodne organizacije za studij Staroga zavjeta (engl. kratica IOSOT). Prema ažuriranoj listi nabrojeno je nešto manje od pet stotina sudionika s gotovo svih kontinenata, od Jeruzalema do Rima, skandinavskih zemalja, istočne, srednje i zapadne Europe, Sjeverne i Južne Amerike, Afrike, Azije i Australije. Glavna i pozvana, te kratka predavanja i seminari na engleskom, njemačkom i francuskom jeziku pokazali su međukonfesionalno i ekumensko ozračje jer su dolazili iz židovskog, pravoslavnog, katoličkog i protestantskog svijeta što pokazuje i liturgijsko-molitvena ponuda. Glavni kongres i njegovi popratni kongresi ove su godine po prvi puta okupili i brojne biblijske znanstvenike iz pravoslavlja. Predavanja su povezivala i produbljivala zajedničke korijene i sadržaje objavljene poruke Petoknjižja, Proroka i Spisa. Sam kongres priprema informativna i stručna izložba o Svetom pismu pod naslovom »Živa riječ« u crkvi sv. Josipa od 16. 6. do 31. 7. 2007. godine. Biblijski kongresi bili su razlog da su slovenska Crkva i Slovenski biblijski pokret organizirali Biblijsku godinu u svim slovenskim biskupijama i crkvama.

Na samom početku sudionici kongresa bili su nazočni na promidžbi Ponovljenog zakona i nekih drugih biblijskih knjiga u novom hebrejskom izdanju Njemačkog biblijskog društva iz Stuttgarta zvanom Biblia Hebraica Stuttgartensia Quinta (BHS Quinta) koju su vodili: Arie van der Kooij, Carmel McCarthy i Rolf Schaefer. Zatim je održan prijem dobrodošlice.

Svečano cjelovečernje otvorenje i biblijski festival 15. srpnja na trgu kraj katedrale okupili su brojne znanstvene, kulturne i glazbene sudionike i goste iz Slovenije i još više iz inozemstva, a cijeli je program prenosila Slovenska RT. Program je započeo Zbor dječaka M. I. Glinka iz St. Petersburga, slijedio je kratki motiv Limene glazbe Slovenske filharmonije, nakon čega je izvedena vrlo upečatljiva melodija zvona Ljubljane i okoline. Potom je kratko nastupio predsjednik Vlade Republike Slovenije Janez Janša koji je naglasio kako je Riječ (Božja) kroz stoljeća sve od prvog prijevoda Dalmatinove Biblije značila suverenitet slovenskog naroda. Nakon njega govorio je prof. dr. Boštjan Žekš, predsjednik

Slovenske akademije znanosti i umjetnosti, naglasivši kako se prvi puta biblijski kongres održava u jednoj od bivših komunističkih zemalja, koja sve do 1991. godine nije imala svoje države. Rektorica Sveučilišta u Ljubljani istaknula je Bibliju kao početak razvoja samostalnog slovenskog jezika. Ljubljanski gradonačelnik Zoran Jovanović uvrstio je svoj grad upravo zbog biblijskih znanstvenika u središte atraktivnih kongresnih gradova. Nadbiskup i predsjednik Slovenske biskupske konferencije msgr. Alojz Uran pozdravio je židovske i sve kršćanske znanstvenike kao duhovnu velesilu u srcu Europe. Veliko je mnoštvo pozdravio i bivši predsjednik Društva za biblijsku literaturu prof. dr. David L. Petersen iz Sjedinjenih Američkih Država. Na koncu se velikom skupu obratio svojim predsjedničkim govorom akademik i prof. dr. Jože Krašovec, organizator i duša kongresa koji je skraćeno izložio prenošenje semitskih biblijskih osobnih imena u grčki i latinski navještaj. Tajnik kongresa bio je prof. dr. Joseph Plevnik. Posebni kongresni sveščić sadržavao je izrečene govore na slovenskom originalu i u engleskom prijevodu.

Ovdje kao i ranije u katoličkom tjedniku *Družini* od istog 15. srpnja naglašeno je da ovaj svjetski skup bibličara priprema za slovensko predsjedanje Europskom Unijom u drugoj polovini 2008. godine. Vrhunac otvorenja bilo je izvođenje Beethovenove 9. simfonije Slovenske filharmonije i Simfonijskog orkestra Slovenske radio-televizije, međunarodnih solista među kojima je pjevao i Luciano Batinić iz Hrvatske i velikog zbora, tj. pridruženih brojnih domaćih i međunarodnih zborova među kojima je nastupao i komorni zbor »Zinka« iz Hrvatske. Nezabilježena i nigdje spomenuta istodobna likovna kreacija pozornice sa solistima, velikim orkestrom, još većim zborom i slušateljstvom plijenila je poglede gledalaca i slušatelja glazbe. Ljubljanskoj javnosti poznati slikar Zmago Modic likovno je naime pratio orkestar, soliste, zbor i slušateljstvo te je sinhrono s njima napredovao i završio svoj veliki crtež kao vizualnu predstavu.

Glavna i pozvana predavanja odvijala su se ujutro u dva paralelna niza od po sedam predavanja, a kratke referate organizator je svrstao svako poslije podne u dva do sedam nizova također po sedam predavanja. Sadašnje stanje starozavjetnog proučavanja prikazala su glavna predavanja od kojih se ovdje navode: »Postanak Knjige Postanka« (David L. Petersen), »Cjeloviti glagolski sustav biblijske hebrejske proze i pjesništva« (Alviero Niccacci), »Molitve kao ključ razumijevanja biblijskih knjiga, posebno proroka Jeremije« (Georg Fischer), »Osnovna načela pravoslavnog tumačenja« (Vasile Mihoc), »Zaboravljena božanstvenost stvaranja: prijedlozi za reviziju starozavjetne teologije stvaranja u 21. stoljeću« (Silvia Schroer), »Pravila za govor Zakonika svetosti – Lev 17 – 26« (Jan Joosten), »Biblijsko proroštvo iz perspektive Bliskog istoka« (Martti Nissinen), »Ezekielova raspra s Izaijom« (Marvin A. Sweeney), »Oproštaj od teorija o Deuteroizaiji« (Ulrich Berges) i »Temelji proročke socijalne proroke« (Francolino J. Gonçalves) i dr.

Iz kratkih referata korisno je izdvojiti: »Izvještaj egipatskih zala – Izl 7,8 – 12,51« (Teresa Stanek), »Brojevi iz Post 5 kao završni kompozicioni pečat biblijske prapovijesti« (Benjamin Ziemer), »'Smiluj nam se, Gospodaru, Bože svega svijeta!' Studija hvalospjeva u Sir 36,1-17« (Maria Carmela Palmisano), »Biblijsko podrijetlo i struktura apokaliptike« (Gianluigi Boschi), »Krizna iskušnja u literaturi i literarnoj kritici« (Irena Avsenik Nabergoj), »Značenje pojma arhé (početak) za jedinstvo biblijskog kontinuiteta između Starog i Novog zavjeta« (Maksimilijan Matjaž), »Koji je verziju Petoknjžja koristio svećenik i književnik Ezra?« (Juha Pakkala), »Molitva usred ognja – Dn 3,24-50« (Terezija Snežna Večko), »Je li Ps 78 'središte' Psalterija?« (Beat Weber), »Pola stoljeća starozavjetne teologije od 1952. do 2002. godine« (Izak J. J. Spangenberg), »Promatranje Jahve na nebesima: pitanje staroizraelske metafizike« (Ziony Zevit), »Egzegeza Iz 52,13 – 53,12 i tumačenje teorije imitacije kod Renée Girarda« (Mojca Bertonec), »Stari zavjet i globalizacija« (Angolwisyé I. Malambu), i »Čitanje Biblije u azijskom kontekstu« (Augustine Pagolu). Inače Međunarodna organizacija za studij Staroga zavjeta izdaje svoj biblijski časopis *Vetus Testamentum* koji izlazi pet puta godišnje i neka će glavna predavanja s kongresa vjerojatno biti u njem objavljena.

Uz glavni kongres zasjedao je popratni 5. kongres Međunarodne organizacije za targumske studije (IOTS) od 12. do 13. srpnja sa svojih 15-ak predavanja. Targumi (Onkelos, Jonathan, Josephus, Tosefta i dr.) kao parafrazirani aramejski prijevodi u zadnjim desetljećima osvijetlili su mnoge starozavjetne nejasnoće i obogatili njihove sadržaje. Nadalje je održan 13. popratni kongres Međunarodne organizacije za Septuagintu i srodne studije (IOSCS) od 13. do 14. srpnja, a obuhvaćao je čak 30-ak predavanja. Septuaginta kao najvažniji starozavjetni grčki prijevod važan je jer su ga rabili Židovi u dijaspori i Pracrkva te on stoji u pozadini Novog zavjeta. Još su uvijek aktualna kumranska otkrića pa je tako održan 6. kongres Međunarodne organizacije za kumranske studije (IOQS) od 16. do 18. srpnja s najvećim brojem predavanja na jednom od popratnih kongresa (55). Najstariji je 20. kongres Međunarodne organizacije za masoretske studije (IOMS) održan 16. srpnja s 10-ak predavanja. Masoretski znakovi nisu samo pravopisna pravila izgovaranja hebrejskoga biblijskog teksta nego različito podmetanje samoglasnika određuje i promjenu teksta i njegovo značenje. Uz gornje popratne kongrese Institut Pešita iz Leidena u Nizozemskoj obrađivao je projekt Biblije iz Edese (BEP) 16. srpnja. Sveučilište iz Melbournea u Australiji održalo je svoj Međunarodni projekt sirskog jezika (ISLP) 16. i 19. srpnja.

Još se zasebno i dodatno održavao Program seminara i predavanja o Prvoj i Drugoj knjizi o Samuelu i o deuteronomistima, 16. srpnja. Program seminara i predavanja o globalnoj biblijskoj hermeneutici Europe, Afrike i Južne Amerike pokazao je religioznu pluralnost i potrebu za unošenjem globalnog konteksta u suvremeno starozavjetno tumačenje i prevođenje.

Kongresni uvodni zbornik sadržavao je popise, rasporede, imena i posebno brojne abecedne sažetke glavnih predavanja, kratkih referata i seminara. Veliki izbor priloga ranijih kongresa objavljen je u posebnim kongresnim zbornicima.

Uz biblijski festival na otvaranju, tijekom kongresa nastavila su se i druga kulturna događanja. Tako je u ponedjeljak 16. srpnja bilo vođenje kroz katedralu (F. Šuštar). Projekt »Biblia Slavica« predstavio je H. Rothe. M. Merše prikazala je faksimilna izdanja i rječnik slovenskih biblijskih prijevoda 16. stoljeća. Konnačno je J. Krašovec održao predavanje o slovenskoj Bibliji i oblicima vlastitih imena. Kulturna je večer završila nastupom komornog zbora »Ave«. U utorak 17. srpnja ponovno je u katedrali bilo predavanje »Ranožidovski pseudoepigrafski tekstovi i predaje u slavenskoj sredini« (Andrei Orlov). Iznova je nastupio Zbor dječaka M. I. Glinka iz St. Petersburga. U srijedu 18. srpnja, poslije podne su organizirani izleti, a navečer prijem nadbiskupa msgr. A. Urana i plesovi izraelske baštine koju su na Teološkom fakultetu izvodile glazbene skupine iz Padove. U četvrtak, 19. srpnja priređen je kongresni banket. Posebni je višebojni i ilustrirani vodič uvodio kulturni program kongresa.

Iz Hrvatske je u organizaciji sudjelovao prof. dr. A. Rebić s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu pa je njegovo ime kao člana Savjetodavnog odbora brojnih kongresa otisnuto u Redu predavanja sa sažecima. U radu kongresa Međunarodne organizacije za studij Starog zavjeta sudjelovali su studentica Tanja Lakić s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, magistrantica na Teološkom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani Lidija Gunjević (s mužem B. Gunjevićem), doktorantica Anđela Jelić s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta iz Zagreba / Rijeke, doktorantica Bruna Velčić s Papinskog biblijskog instituta iz Rima (Rijeka) i prof. dr. Nikola Hohnjec s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu.

Trogodišnje sjedište i vodstvo Međunarodne organizacije za studij Staroga zavjeta nakon održanih kongresa iz Ljubljane seli se u Helsinku. Tamo će predsjedništvo kongresa preuzeti prof. dr. Raija Sollamo sa Sveučilišta u Helsinkiju.